ISSN 1306-5432 • YIL: 11 • SAYI:42 • TEMMUZ 2014

YENİDEN İMECE

Üç Aylık Eğitim Bilim Sanat Kültür Dergisi

Kemal KOCABAŞ
Talip APAYDIN
Varlık ÖZMENEK
Pakize TÜRKOĞLU
Alper AKÇAM
Tarık GÜNERSEL
Zeki ARIKAN
Mustafa GAZALCI
Mustafa ÖZDEMİR
Nedim MENEKŞE
Cahit KAVCAR
Sabri KUŞKONMAZ
Selma BAĞCIOĞLU
Ahmet ORHAN
Rıfat OKÇABOL
İsmail TOPKAYA
Hüseyin BEŞER
Kenan KARLIDAĞ
Fahriye İPEKÇİOĞLU
Semra KOÇTÜRK
M. Asaf AKTAN
H. Haluk ERDEM
Halil BUYRUK
Ali İÇERLER
Ali UYSAL
Tali ÖZDEMİR
Aylin ÖZMENEK
İbrahim BELEK
Osman ÖZEL
İbrahim TUNALI
Ali Alp METİN
İlhami ARSLAN
Tuğrul KESKİN
Ümüt AKAGÜNDÜZ
Hatice YÜCEL
Karabey AYDOĞAN
Yakup KEPENEK
Burcu ATALAS
Işıl SOĞUKPINAR
Selma ALTINÖREN
Nermin KELEK
Mustafa ONAR
Halil GÜL
İbrahim ARDA
Zeliha İlke SELVİ
Şinasi SELÇUK
Şevki ÖZTÜRK
Gani YURTSEVER
Nazan İNAN
Turgut ÖZER
Ayhan ÖZTÜRK

Aramızdan Ayrılışının 54. Yılında
EĞİTİM DEVRİMCİSİ TONGUÇ BABA'YA SAYGIYLA

42

YENİDEN imece
Üç Aylık Eğitim Bilim Sanat Kültür Dergisi

YIL: 12 • Sayı: 42 • Temmuz 2014 • ISSN 1306-5432

Yeni Kuşak Köy Enstitülüler Derneği Adına Sahibi:
Prof. Dr. Kemal KOCABAŞ

Yazı İşleri Müdürü:
Yard.Doç.Dr.Nilsen GÖKÇEN

Yazı Kurulu:
Prof. Dr. Kemal KOCABAŞ
Prof. Dr. Oğuz MAKAL
Prof. Dr. Ayfer KOCABAŞ
Yrd.Doç.Dr. Güzel YÜCEL GİER
Yard. Doç. Dr. Nilsen GÖKÇEN
Yard.Doç.Dr.Ethem DUYGULU
Prof. Dr. Nevzat KAVCAR
Alper AKÇAM
Rifat GÜLER

Yayın Danışma Kurulu:
Dr. Niyazi ALTUNYA
Talip APAYDIN
Mehmet BAŞARAN
Fügen ÇETİNER
Doç. Dr. Haluk ERDEM
İsmail ERTEN
Feyzullah ERTUĞRUL
Prof. Dr. İsa EŞME
Bahattin FIRTINA
Mustafa GAZALCI
Yard.Doç.Dr.Oktay GÖKDEMİR
Doç. Dr. Firdevs GÜMÜŞOĞLU
Prof. Dr. Songül Sallan GÜL
Prof. Dr. Binnur YEŞİLYAPRAK
Hidayet KARAKUŞ
Prof. Dr. Mualla Bilgin AKSU
Dursun KUT
Mahmut MAKAL
Prof. Dr. Rıfat OKÇABOL
Varlık ÖZMENEK
Prof. Dr. Cahit KAVCAR
Pakize TÜRKOĞLU
Prof. Dr. Meral UYSAL
Halil VURAL
Kemal YALÇIN
Prof. Dr. Süleyman BOZDEMİR
Mevlüt KAPLAN
Prof. Dr. Cengiz AKÇAY
Dr. Mithat VURAL

Sayfa Tasarım ve Uygulama:
Rifat GÜLER
gulerrifat@yahoo.com

Düzelti:
Selma ALTINÖREN
Burcu ATALAS
Ali Umut TOKCAN
Hüseyin BOZDAĞ

Eşgüdüm Birimi:
Selma ALTINÖREN
İbrahim İNCESU
Mustafa ÖZDEMİR
İzzet TUNCER
Gökhan BAL
Sevinç EKİZ
Yavuz ANAÇ
Şakir HEPİYİLER
Mithat VURAL
Hülya ŞAHİN

UNUTMAYACAĞIZ:
Haşim KANAR
Yusuf Ziya ÖZDEMİR
Osman Nuri ALPER
Ali ÖZER

YÖNETİM YERİ VE İLETİŞİM:
İnönü Cad. No:58/17 Birlik Apt.
Altıntaş / İZMİR
Tel. ve Faks: 0232 256 5262

www.ykked.org.tr
ykkedernegi@yahoo.com.tr
yenidenimece@mynet.com

Yıllık Abone:
Yurtiçi: 40.- TL • Yurtdışı: 40.- Euro
Banka Hesap No:
İş Bankası Üçyol Şubesi: 3426-794920
Postaçeki: 1066199

TEMSİLCİLİKLERİMİZ:

ADANA:
Mustafa Onar - 0322 235 91 55
Bayramali Taparlı - 0505 729 26 84
Mesut Abdülazizoğlu -0532 747 50 27

ANKARA:
YKKED Ankara Şubesi-Alper Akçam
0532 765 07 23

ANTALYA:
Yavuz Ali Sakarya- 0539 645 60 55

AYDIN:
Yusuf Büyükçoban - 0536 290 21 69
Söke:
Hüseyin Gündüz 0536 847 66 25
Kuşadası:
Akan Evren - 0544 847 47 29
Çine:
Sami Yılmaz - 0256 711 93 94 - 0535 382 38 86

BARTIN:
Ayşe Sevtap Uzun- 0538 227 09 17

BALIKESİR:
YKKED Balıkesir Şubesi- 0266 243 00 88
Mualla Orman - 0506 913 70 89
Ayvalık:
Mehmet Akın-0266 312 1745
Burhaniye:
Sevil-Murat Narin - 0555 531 18 55

BURDUR:
Hüseyin Akbaş-0248 233 17 12
Fırat Çelikp: 0544 344 2542

BURSA:
Nadir Gezer-0224 366 89 25
Mesut Ersezer- 0535 382 38 86

ÇANAKKALE:
Yüksel Özdemir-0505 455 56 91
Nevzat Başaran-0286 213 42 43

ÇORUM:
Prof. Dr. Ahmet Akbaş: 0532 557 86 90

DENİZLİ:
Yücel Güngör-0505 757 56 07
Ayşegül Odabaşıoğlu - 0532 517 68 40

DÜZCE:
Musa Yılmaz-0380 411 25 52

EDİRNE:
Nedim Menekşe-0288 417 77 69
Keşan:
Feyzullah Aktan-0284 714 11 45

ESKİŞEHİR:
Ayhan Türkseven - 0532 614 77 48
İlyas Küçükcan - 0555 338 59 29

GAZİANTEP:
Ali Vefa Yurdal: 0555 219 33 06

ISPARTA
Ahmet Gençtürk - 0537 477 25 65

İSTANBUL:
YKKED İstanbul Şubesi
Pelin Bektaş- 0536 423 83 70
Karabey Aydoğan- 0532 321 43 96
Bahattin Fırtına- 0216 361 63 39
Kartal:
YKKED Anadolu Yakası Şubesi
Zübeyit Çelik- 0532 272 99 74
Silivri:
Sibel Kocaman - 0505 268 23 89
Tuzla:
Murat Çelik- 0533 477 12 14
Erol Çakır- 0542 256 09 34

İZMİR
Balçova-Narlıdere:
Serpil Bal - 0536 4307749
Veli Karakurt -
Bergama:
Hüseyin Kocakülah - 0536 237 15 84
Buca:
Çetin Gezer - 0505 475 66 05
Dikili:
Bilal Durmuş - 0505 652 86 39
Özdere:
Muhittin O.Horasan - 0535 472 61 72
Torbalı:
Metin Bardakçı - 0532 582 81 84
Zakir Karabulut - 0505 813 51 38
Orhan Türe - 0232 856 39 56

İZMİT:
Muharrem Açıl- 0535 238 47 33

KARS:
Bekir Zariç-0506 337 86 99
Ardahan:
Metin Onay-0535 235 90 22

KAYSERİ:
Ali Salman-0531 378 62 67

KIRIKKALE:
Yaşar Saray-0505 626 89 43

KIRKLARELİ:
Lüleburgaz:
Günsel Solak-0288 417 66 44

KONYA
Ereğli:
Hasan Can - 0532 382 68 81

MANİSA:
İsmail Önel-0505 75 75 607
Mehmet Hekim-0505 580 82 99
Akhisar:
Mehmet Kapaklı-Şükran Polat-0505 678 96 40
Salihli:
İlyas Kalay-0533 623 60 90
Bülent Örs - 0532 424 58 28
Mehmet Özay - 0505 450 01 54
Soma:
Selma Tosun Bağcıoğlu-0536 347 89 46

MERSİN:
Serdar Erkan - 0532 246 64 18
Toroslar:
İzzettin Çelik - 0539 608 50 85
Silifke:
Mehmet Işık - 0324 714 20 54
Tarsus:
Ayşe Kuru - 0532 621 46 13
Anamur:
Gökçin Yalçın - 0533 655 47 05

MUĞLA:
Abdulkadir Bozacı - 0532 374 5348
Şadi Arslan - 0532 525 58 01
Umut Şimşek - 0505 452 97 70
Bodrum:
Hatice Yücel - 0252 316 11 91
Datça:
Müzeyyen Susar - 0505 789 9316
Fethiye:
YKKED Fethiye Şubesi
Hasan Gürhan- 0252 6147237
Marmaris:
Zülal Yıldırım - 0532 342 47 60
Milas:
Mehmet Sarı - 0252 512 2173
Dr. Serkan Akhan-0505 222 55 98
Ali Madran-0532 246 47 29
Ortaca:
Asım Güneş - 0542 582 54 74
Yerkesik:
Nabide Kılınç - 0533 395 46 72
Yatağan:
Ercömert Berberoğlu - 0532 442 83 49

SAMSUN:
Cemil Baskın - 0362 431 82 22
Prof.Dr.Erdoğan Başar-0539 825 74 67

TEKİRDAĞ:
Sabri Işık - 0542 592 40 20

TRABZON:
Muhammet İkinci - 0505 492 92 96
Beşikdüzü:
Osman Balta - 0537 293 63 57
Tirebolu:
Bekir Ayar - 0505 713 46 39
Tonya:
Hasan Kalyoncu - 0505 311 54 55
Akçaabat:
Bülent Mumcu - 0505 455 06 72

UŞAK:
Yusuf Gülmez - 0276 215 215 98
0535 315 00 14
Meryem Mersinli- 0507 250 54 03

ZONGULDAK:
İsmail Çambel - 0542 241 29 83

YAYIN KOŞULLARI:

• Dergide yayınlanan imzalı yazılardan yazarı sorumludur.

• Dergiye gönderilen yazıların yayınlanıp yayınlanmaması, sonraki sayılarda yayınlanması Yazı Kurulu'nun sorumluluğundadır. Dergiye gönderilecek yazılar üç sayfayı geçmemelidir.

Baskı ve Cilt:
Bassaray Matbaası
Sanat Cad. No:1/5 Çamdibi/İZMİR
Telefon: (232) 457 71 48
www.bassaray.com •
bassaray@gmail.com

•İÇİNDEKİLER•

GÜNDEM

4 2014 Sıcak Yazına Girerken...
Kemal KOCABAŞ

13 Aynı Çağda, Aynı Güneşin Altında
Talip APAYDIN

14 Andıç-Tarih Yazılsa / Karanlık Canlısı Kalmaz
Varlık ÖZMENEK

16 "Eski Türkiye"nin Teknik Eğitim Politikaları ve Günümüzün Soma Yıkımı
Pakize TÜRKOĞLU

19 Emek, Özveri, Alınteri ve At Sinekleri
Alper AKÇAM

21 ŞİİR / 2 Temmuz 1993 Sivas
Tarık Günersel

22 Yücel'in Kütüphanesi Bilkent Üniversitesinde
Zeki ARIKAN

24 Hasan-Âli Yücel'in Kitaplığı...
Mustafa GAZALCI

GÜNDEM: ÖĞRETMEN LİSELERİ

26 Öğretmen Liseleri KAPATILAMAZ!

27 YAZIKLAR OLSUN!
Mustafa ÖZDEMİR

29 Öğretmen İsmi Okul Tabelalarından Kazınırken
Nedim MENEKŞE

30 Öğretmen Liselerine Kıymayın!
Mustafa GAZALCI

31 Bir Sempozyumun Ardından...
Cahit KAVCAR

33 Ortaklar Köy Enstitüsü 70 Yaşında
Sabri KUŞKONMAZ

GÜNDEM: SOMA

34 Soma Acısı
Selma BAĞCIOĞLU

36 Kömür Diyarı Soma'dan
Ahmet ORHAN

EĞİTİME BAKIŞ

38 Köy Enstitüleri!
Rıfat OKÇABOL

41 İlkokullardaki "Oyun ve Fiziki Etkinlikler Dersi"ne İlişkin Temel Öğretim Sorunu ve Çözümü
İsmail TOPKAYA

42 Eğitim ve Öğretimde Hangi Yol İzlenmelidir?
Hüseyin BEŞER

43 Eğitim İçin Ayrılan Toplumsal Kaynakların Kullanılış Biçimi
Kenan KARLIDAĞ

45 Balkanlardan Avrasyaya Köy Enstitü Işığı
Fahriye İPEKÇİOĞLU

SANAT İMECESİ

47 Sevgi - Savaş Öztürk'ten Yeni Bir Albüm: YOLCU

49 6 Mayıs 1972, Mahur Beste ve Mare Nostrum...
Kemal KOCABAŞ

EĞİTİM TARİHİ VE TANIKLIKLAR

51 Gıda Emperyalizmine Karşı Yalnız Savaşçı: Doç. Dr. Osman Nuri Koçtürk
Semra KOÇTÜRK

56 Fakir Baykurt'la Akçay'da Bir Akşam...
M. Asaf AKTAN

58 Cavit Orhan Tütengil ve Köy Enstitüleri
H. Haluk ERDEM

60 Köy Enstitüleri ve Öğretmen Kimliği
Halil BUYRUK

64 Babam Eğitmendi
Ali İÇERLER

68 Düziçi Köy Enstitüsü ile Bağlarım
Ali UYSAL

72 Köy Enstitülerini Kim Kapattı?
Tali ÖZDEMİR

77 Annem ve Öğretmenim...
Aylin ÖZMENEK

82 Pire-Dere-Üssen Hoca
İbrahim BELEK

84 İz Bırakan Eğitimciler ve Eğitim Kurumları
Osman ÖZEL

86 Hasanoğlan ve Piyano
İbrahim TUNALI

88 Savaştepe Yıllarım: Sınavlar, Kayıt, Giriş...
Ali Alp METİN

91 Gönen'in Sönmeyen Işığı
İlhami ARSLAN

AÇIK PENCERE

93 Hangi Vicdan, Hangi Halk?
Tuğrul KESKİN

94 Tarih ve Antropoloji Arasındaki İlişkiye Bir Örnek: Sokakta Dans
Ümüt AKAGÜNDÜZ

99 Anaları Ağlatmayın!
Hatice YÜCEL

KİTAPLAR ARASINDA

100 Arifiye Köy Enstitülü Köy Sağlık Memuru Muhsin Civelek Kitabı Üzerine
Karabey AYDOĞAN

104 Kuruluşunun 74. Yılında Köy Enstitülerinin Yeni Kuşak Kitaplığı
Yakup KEPENEK

109 Zaman Kadar Hızlı Bir Araç
Burcu ATALAS

110 Kitap Dostlarına
Işıl SOĞUKPINAR

YENİ KUŞAKTAN

113 İzmir'de 17 Nisan Etkinlikleri
Selma ALTINÖREN

117 Ankara'da 17 Nisan Etkinlikleri
Alper AKÇAM

120 44 Yıl Sonra Hasanoğlan'da
Nermin KELEK

123 Düziçi'nde Coşkulu Kutlama
Mustafa ONAR

124 YKKED Antalya Şubesinden
Halil GÜL

126 Köy Enstitülerinin 74. Yılında Balıkesir'de Çifte Tören
İbrahim ARDA

127 İstanbul'da 17 Nisan
Zeliha İlke SELVİ

128 İzmit'teki 17 Nisan Kutlaması Etkileyiciydi
Şinasi SELÇUK

131 YKKED Manisa Şubesinden
Şevki ÖZTÜRK

133 Yarına Ümitle Yürüyenler
Gani YURTSEVER

135 10. Dursun Akçam Kültür Sanat Günleri Coşkulu Geçti

YİTİRDİKLERİMİZİN ANISINA

138 Köy Enstitülü Sağlık Memuru Babam İsmail Hakkı Tokmak
Nazan İNAN

140 Ziya Doğan Öğretmenimin Ardından...
Turgut ÖZER

142 Pazarören Köy Enstitülü Ahmet Öztürk'ün Anısına
Ayhan ÖZTÜRK

Din ve vicdan özgürlüğünün bunca tartışıldığı yurdumuzda, vicdan öylesine tuhaf haller aldı ki, at izi, it izi, her şey birbirinin içine girmiş durumda. Hatırlarsınız bir hâkim **"yargı vicdan ile cüzdan arasına sıkıştı"** demişti de, adamcağıza yapmadığını bırakmamıştı bu ülkenin "namuslu" takımı. Sonraki yıllar gösterdi ki devletin pek çok kurumundaki insanlar "vicdan ile cüzdan" arasında gidip gelmekte...

30 Mart'ta buna geniş insan yığınları da katıldı, hem de en temel vicdani eylemlilik olan oy kullanımında. Seçimler gösterdi ki insanlar vicdandan çok, cüzdanı tercih ettiler. Ülkenin içinde bulunduğu durum, hırsızlık, hukuksuzluk, yolsuzluk filan, asla bu insanların ilgi alanında değilmiş. Her türden yolsuzluğa, hukuksuzluğa bulaşmış pek çok belediyeye "muhterem halkımız" yeniden yolsuzluk ve hukuksuzluk yapma vizesi verdi. En önemlisi de verdiği oylarla, ülkedeki bunca zulümle ve olup bitenle hiç mi hiç ilgilenmediğini gösterdi. Şimdi sorulmaz mı vicdan bunun neresinde? Yurdumuz kara bir zamana doğru yol alırken, o vicdanlar neden bunca pisliği aklamak istiyor? Kör bu zaman, insani olan hiçbir şeyi görmüyorken, o vicdanlar ne işe yarıyor?

İlk gençliğimden bu yana hep saygı duyarak, inanarak getirdiğim bir söz vardı kalbimde; "Halka güvenmek..." Nasıl değerli bir sözdü bu her zaman. Şimdi parçalanmış, savrulmuş öylesine bir söz dizgesi midir? Elbette hayır, çünkü halk, vicdanına sahip çıktığınca halktır. Acıyı, sıkıntıyı anladığınca, başkaldırdığınca halktır.

İnançlı yanım "evet halka güvenmeliyiz" diyor, fakat yaşananların acı gerçeği , "bir takım" halka karşı sorularımı çoğaltıyor her geçen gün. Halka güvenmek iyi, fakat hangi halka güvenmeliyim? 30 Mart'ta yaşananlar, "hangi halka?" sorusunun en net yanıtı oldu. "Herkes kendi halkına..." (mı) Böylesine korkunç bir şey olur mu? Muktedir, Haziran'dan bu yana, bunu başarmak istiyordu. Kendi %50'sinin kinini diri tutmak istiyordu, işte başardı. Sayesinde iki halk var artık bu ülkede. Biri, aydınlanmanın pınarlarından kana kana içmiş, vicdanı kuşanmış ve bu ülkeyi dünya mirası ile buluşturmak isteyen halk, diğeri ise, başyürüten'in orasında kıl olmayı kutsallık sanan halk. Acı ki durumumuz budur.

Vicdanını yitirmiş insanları bekleyen son, bundan başka ne olabilir ki? Artık kötülükler karşısında büsbütün savunmasızız. Korktuğunuz ne kadar "şey" varsa başınıza gelebilir. Çünkü bu ülkenin vicdanı yara aldı, kanıyor. Biz yine de ümit ediyoruz ki vicdanlardan akan kan ülkeyi boğmasın. Bunca yıldır insanları bir arada tutan derin vicdan yeniden harekete geçsin ve anlatsın çekilen acıları, talan edilen bir ülkeyi anlasın yeniden. Yoksa aklı gittikçe gerçekliğe kapanan insanların vicdanından akan kan, boğacak bu koca ülkeyi.

İşte böylesi bir ortamda yeniden yeni bir seçime yol alıyoruz, ülke cumhurbaşkanını seçecek. Vicdanın böylesine yara aldığı bir yurtta **"vicdan sahipleri"** bilin bakalım kimi seçecek... Bulmakta zorlanıyorsanız en şişkin cüzdan kimdedir, ona bakın...

Tarih ve Antropoloji Arasındaki İlişkiye Bir Örnek:

SOKAKTA DANS

Yrd. Doç. Dr. Ümüt AKAGÜNDÜZ

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyesi
e-ileti: umutakagunduz1@gmail.com:

İnsan zihninin sınırlarında var olan geçmiş, çevremizin anlamlandırılmasında, doğanın tanımlanmasında tarihten yararlanır. Duyguda, düşüncede yer edinen insan tecrübelerini, algılarını inceleyen tarih, mekân ve zamanda yaşanan olayları neden-sonuç ilişkisine bağlı kalarak eleştirel ve objektif şekilde irdelemeye çalışır. Geçmişin savaşları, barışları, kurumları, kahramanları ya da gündelik yaşamı belirleyen mutlulukları, mutsuzlukları tarihle değerlendirilen onunla görünürleştirilendir. Ancak bu değerlendirme sürecinde insani problemlerin iktidarla yaşadığı iç içe geçmişlik, tarih disiplinindeki sıkıntıların yönünü de belirlemektedir. Tarih, nesnelliği tartışma konusu olmaya devam eden, eleştirelliği sınırlanan, her zaman belli çıkar gruplarının isteklerine göre kurgulanan anakronizm ile çevrelenmiş bir bilimdir. İktidarı elinde tutan çevreler için gerekli ideolojik altyapı kurgulanırken bu disiplin antik çağdan beridir belirgin bir zorlayıcılıkla karşı karşıyadır. Çünkü o, kolektif zihniyetin çıkarlara uygun hale getirilebilmesi için yegâne araçtır. Yani iktidar kendisini ve çevresini koruyabilmek için tarihin etrafına döşediği ideolojik savunma duvarlarına muhtaçtır ve o duvarların yıkılmaması için elinden geleni yapmaya hazırdır.

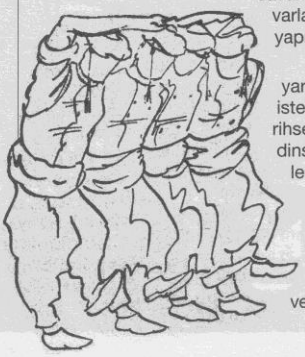

Orta Çağ'da skolastik felsefenin yarattığı ortam kuşkusuz ki anlatmak istediğimizi belirginleştirmektedir. Tarihsel bakış açısının bu çağda kazandığı dinsellik, tarihin hedeflerini ve yöntemlerini farklılaştırırken sürecin gideceği yönü belirleyen iktidar olmuştur. Modern tarih disiplininin belirginleşmesiyle ulus-devletlerin ihtiyaçlarını gideren yeni bir tarih kurgusu doğmuştur. Tarih artık daha sistematik ve daha belirleyicidir. Aslında en önem-

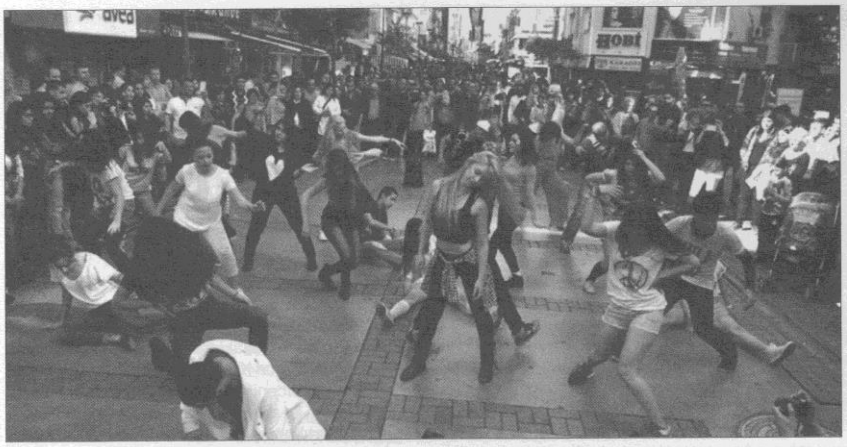

İzmir Alsancak'ta sokakta dans şenliği

lisi tarih bir bilimdir. Fransız Devrimi sonrasında ortaya çıkan ulus-devletler tarihten destek alıp ideolojik birikimlerini kabul ettirmeye çalışırlar. Yeni tarih anlayışı Orta Çağ'ın bakış açısını değiştirmekte, akılcı bir tavırla bütünleşen gerçekçilik ise yeni ufuklara doğru yol almaktaydı. Ulus-devlet zihniyetinin yapılandırdığı bu ortamda tarihe düşen vatandaşlık bilincini içselleştirmiş milliyetçi bireyleri devleti ve vatanı koruyacak bir düşünce birliğine ulaştırabilmektedir.

Yani ihtiyaç duyulan kolektif bilincin yaratılabilmesi için bireyin geçmişin yeni kurgusuyla yetiştirilmesi ve değiştirilmesidir. Ancak süreç ilerledikçe tarih üstüne gelişen metodolojik birikim farklı fikirler demetine giden yeni kapılar açacaktır. XIX. yüzyılın ortalarında Marksizm ile tarih, ulus-devlet mantalitesinin siyasi tarih anlatımından kurtulmaya başlayacaktır.

Gerçekten de tarih, Marksizm'in ideolojik birikimine kadar siyasi tarih anlatısı ile sınırlı olan, belli güç odaklarının simgelerini detaylandıran bunu yaparken etrafındakileri savaşlardan, fetihlerden ve antlaşmalardan ibaret gören bir alandır. Yani tarih geçmişi iktidar odaklarının gözünden görmekte ve onların ihtiyaçlarına göre hareket etmektedir. Marksizm ve tarihsel materyalizm durumu daha da karmaşıklaştırmıştır. Geçmişi burjuva-proletarya çatışması düzleminde artı değerle irdeleyen bu ideoloji özellikle güç odaklarına saldırıp tarihin hareket kabiliyetini geniş kitlelere verir. Ama Marksizm'in sonraki süreçte Sovyetler Birliği'nde aldığı şekil, iktidar-tarih ilişkisinin nasıl farklılaşabileceğinin bambaşka bir örneği olmaktan kurtulamaz.

Bu iktidar odağı meselesini kısmen de olsa çözebilen Annales Ekolu oldu. Marc Bloch, Fernand Braduel ve Georges Duby gibi tarihçiler geçmişi değerlendirirken her şeyi ile irdeleme yolunu seçmişlerdir. Yani tarih insanın yaşamını çevreleyen unsurların tamamının toplamıdır. Kültürü, ekonomiyi, gündelik yaşamı tarih disiplininin sınırlarında ele alan ekol, kuşkusuz ki günümüz tarih çalışmalarının yönünü belirlemiştir. Aslında tarih bu ekol ile birlikte siyasi tarihle olan bağını gevşetmeye başlamıştır. Siyasi tarihin yerini alan kültürel tarih, feminist tarih, sömürgecilik tarihi, düşünce tarihi, siyahların tarihi gibi yeni inceleme alanları tarihçinin ve tarihin konumunu gücün beklediklerinden daha farklı mecralara çekmiştir. Elbette ki iktidar gene tarihin gideceği yönde etkin bir tavra sahiptir ama sıradan insanın sıradan tarihi de önemsenendir. Belki de güç kaygısı olmadığından tarihin objektifliğinin burada daha yoğun olduğunu söyleyebiliriz. Tarih ne kadar objektif olmaya çalışırsa çalışsın şüphesiz ki bu objektifliğin sınırları insan realitesinin kapsayıcılığıyla doğru orantılıdır.

Sonuç olarak geçmişi anlatan, zaman kavramını kurgulayan, belgeyi kaleme alan insandır ve insanın ihtiyaçları, insanın düşünceleri ya da duyguları tarihin yolunu çizmektedir. O yüzden tarih ne kadar nesnel olmaya çalışırsa çalışsın ancak insan faktörünün sınırlarında bunu kısmen sağlayabilir. Yani tarihçi geçmişi ele aldığında belgenin belgeyi yazanın zihninde kırılmış olabileceğini göz önünde bulundurmalıdır.

Günümüz tarih anlayışına değer kazandıran disiplinlerarası ilişkilerse süreci başkalaştırmaktadır. Tarih bir bilim olarak artık antropoloji, edebiyat, felsefe ve sosyoloji ile çok daha fazla iletişim halindedir. Geçmiş, siyasi tarih anlatımının çerçevesini belirleyen savaşlar, fetihler, antlaşmalar ve liderlerin hâkimiyetinden kurtarılmış, daha değişik bakış açılarıyla anlatılmaya başlamıştır. En basitinden dünya artık salt Avrupa-merkezli değerlendirmeyi eleştirmektedir. Bilindiği üzere modern tarih metodolojisinin argümanları Avrupa'da geliştirildiğinden tarihsel anlatım hep onun bakış açısına göre organize edilmiştir. Öyle ki Avrupa eksenli zamanlama neredeyse bütün ülkelerde çıkış noktasıdır. Elbette ki Avrupa dünya tarihinin oluşumunda oldukça önemli bir yere sahiptir. Ancak Avrupa'nın merkezileştirilerek geçmişe değinilmesi insanlığın gelişim sürecinin yeterince kavranamamasına yol açmaktadır. Tabii Avrupa'yı soyutlayarak tarihi özellikle de modern tarihi anlatmanın pek mümkün olmadığını da söylemeliyiz. Aslında hem Anadolu tarihi hem de Türk tarihi geniş çaplı bir kültürel etkileşimle iç içedir. Bu sebeple Çin, Hint ve İran tarihlerini dışlayan bir anlatım tarihsel bütünlüğün

Ankara Hamamönü'nde gösteri yapan Hacettepeli sokak dansı topluluğu

oluşmasını engellemektedir. Burada dikkat edilmesi gereken husus tarih bilincinin bütün dünya perspektifini kapsayıcı şekilde verilmesidir. Elbette ki bu durum yalnızca ilköğretim ya da ortaöğretim ile sınırlı değildir. Özellikle sorunun yükseköğretim düzleminde yer edindiğini söyleyebiliriz. Tarih bölümlerinde tarih eğitimi verilirken bütüncül, neden-sonuç ilişkisini yakalayan, insanlık tarihini merkeze alan, yerel kültür başta olmak üzere o kültürü etkileyen bütün kültürlere kucak açan bir yapı oluşturulabilmelidir. Burada anlatmak istediğimiz dönemler ve uzmanlık alanları çerçevesinde her türlü birikimi yakalamaya çalışmaktadır. Düşünce tarihi söz konusu olduğunda bunu netleştirebiliriz.

Bir dönemin düşünce tarihi birikimini irdelediğinizde hem önceki düşünsel birikime hem de sonraki birikime odaklanmamız gerekir. Ancak bu odaklanma sadece belli bir topluma ait düşünsel birikimin anlaşılabilmesiyle sınırlı değildir. Çünkü bu birikim farklı kültürlerin düşünceleri ve kanaatleri ile de çevrelendiğinden diğer birikimlerde kısmen de olsa bilinmelidir. Yani tarihi irdelerken hem disiplin anlamında hem de içerik anlamında tek yönlülüğe mahkûm etmek, onu sadece kronolojiden ibaret siyasi tarihten kalma öğelerle doldurmak, zaten sıkıcı olan bir alanın daha da sıkıcı olmasına yol açmaktadır.

Tarih savaşların, fetihlerin, liderlerin, hanedanların kutsanmasını sağlayan bir alan olmaktan ziyade insanın başlangıçtan günümüze uzanan değişim ve dönüşümünü anlamaya çalışan, bu değişim ve dönüşümün geleceğe uzanan yönüne ışık tutan disiplin olmalıdır. Tarihin esasında aydınlatmakla yükümlü olduğu nokta Stanley Kubrick'in yönettiği 1968 tarihli 2001: Uzay Macerası adlı filmin başlangıç kısmında görünürleşmektedir. Filimin ilk sahnesinde evrim sürecinin başında olan insansıların nasıl yaşadıkları, yeri geldiğinde nasıl vahşi doğadaki hayvanlara yem oldukları anlatılır. Ancak ilerleyen sahnelerde yemişlerle karnını doyuran insansılar bir bilinç değişimi yaşayıp akıllarını ve ellerini kullanmaya başladıklarında her şey değişir. Çünkü ellerinin nasıl bir kemik parçası ile silaha dönüştürülebileceğini fark eden insansılar hem diğer canlıları hem de kendi türünü öldürmeye başlarlar. Ancak filmin anlatmak istediğimiz can alıcı noktası elinde gücü yani kemiği tutan insansının bu kemiği havaya fırlatması ve kemiğin bir uzay gemiye dönüşerek geleceğe adım atmasıdır. Buradan da anlaşılacağı üzere tarih kemikten uzay gemisine yol alan istikametin ne tür gelişmelerle çevrelendiğini açığa çıkartmakla yükümlüdür. Yani insanın kaplanlara yem olmaktan kurtulup doğaya hâkim olmasının altında yatan neden-sonuç ilişkisi tarihin önceliğidir. Yukarıda anlattıklarımızı örnekleyen en önemli çalışmalar ise tarih ile kültürel antropolojiyi bütünleştiren eserlerdir.

Barbara Ehrenreich'ın grup halinde esrimenin tarihini anlatan Sokaklarda Dans adlı çalışması 2009 yılında Versus Kitap tarafından yayımlanmıştır. "Kolektif Eğlencenin Bir Tarihi" alt başlığına sahip çalışma tarih ile diğer disiplinler arasındaki ilişkinin açığa çıkartılmasında dikkat çekici bir noktaya sahiptir.

Avrupalılar ile vahşiler arasındaki ilişki Avrupa'nın Dünyanın farklı köşelerini keşfetmesiyle şekillenmiştir. Yani keşfeden Avrupa iken keşfedilen Avrupa'nın gözünde vahşi olandır. İşte Avrupa vahşi dediği bu toplumları anlatırken kendi bakış açısından yararlanmış, vahşilerin gündelik yaşamı, eğlence kültürleri ve hayat algılayışları Avrupa bilincinin ne kadar eşsiz olduğunun tanımlanmasında kullanılmıştır. Avrupalılar özellikle bu toplumların kolektif eğlence kültürlerinden ve bu eğlence kültürlerinin getirdiği transa geçme ve kendini kaybetme durumlarından oldukça korkmuş, bu korkularını ve iğrenme hislerini metinlerine yansıtmışlardır. Aslında Avrupalıyı korkutan temel şey bilinç kaybının bu dünya ile olan bağı kopartıp Avrupa'da gelişen rasyonel, realist bakış açısına darbe vurmasıydı. Tabii burada gözden kaçırılmaması gereken nokta, Avrupa'nın vahşileştirdiği grup halinde esrimenin vahşiler arasında olduğu kadar Avrupalılar arasında da var olmasıdır.

Vahşilerin Avrupalılara göre iğrenç olan eğlence anlayışları belli aralıklarla Avrupa'nın alt sınıflarında düzenlenen karnavallarda da yaşanmıştır. Yani ortada Avrupa'nın elitlerinin belirdiği bir durum vardır ve bu durum vahşiler ile Avrupa'nın alt sınıflarını aynı noktada bütünleştirmektedir: Kolektif hareket dürtüsü. Kolektif hareket dürtüsü öğle bilinçsizce hazırlanan bir anda olup biten bir durum değildir. Bu dürtü ile hazırlanan eğlenceler belli kültürel kurallara ve planlamaya sahipti.

Dionysos kuşkusuz ki çok tanrılı dinlerin hâkim olduğu dönemde şarap ve eğlenceyle özdeşleştirildiğinden bu dürtünün ilk tanrısıdır. Etnik sınırlara sahip olmayan bu tanrı, Yunanistan'dan Hindistan'a kadar uzanan coğrafya yayılıp esrime deneyiminin insan biçimine bürünen şekli olmuştur. Ama bu tanrının ilginç özelliği ev içine hapsedilmiş kadına hareket kabiliyeti sağlamasıdır. Uzun saçları, ima ettiği şiddet ve vaat ettiği esrime ile Dionysos aslında ilk rock yıldızıydı. Alt sınıflar için kolektif dans nasıl bir simge ise ondan uzak durmakta elitler için bir simgeydi. Bu yüzden Tarım devrimi ve yazının icadı ile biçimlenen elitlerin kolektif dansın gideceği yönü belirlemeleri şaşırtıcı değildir. Geniş yığınlardan uzak duranlar için geniş yığınların

ifade biçimi yani dans saygınlığı zedeleyen bir unsurdur.

Çünkü dansın delicesine heyecanında insanın krallara yakışır saygınlığı koruyabilmesi mümkün değildir. Pragmatik ve ciddi Roma toplumunda ise dansın konumu farklıydı. Militarist ve ataerkil Romalı erkekler için dans, devlet geleneğinin dayandığı temelleri sarsan güçlerden birisidir. Savaş tanrısı Mars, Roma kültürünün merkezindeyken Dionysos'un Romalı yansıması Bacchus dışlanandır. Roma geleneğinde müzik şöhret sahibi için kabul edilebilir değildir, dans ise ahlakdışıdır. Ancak Roma'nın imparatorluk olmanın yarattığı sorunlardan kaynaklanan ciddi bir problemi vardı: Kültürel Çeşitlilik. Ne kadar çaba harcanırsa harcansın devletin ele geçirdiği topraklarda var olan kültürel çeşitlik kolektif dansın baskılanmasına izin vermemektedir.

Roma her ne kadar Dionysos kültünü ve benzerlerini bastırmayı başarsa da Hıristiyanlık ortaya çıktığında işi hiç de kolay olmayacaktır. Burada dikkat çeken nokta Dioysos kültü ile İsa arasındaki benzerliktir. Adanmış takipçileri kendilerine çeken her iki tarikatta kadınlar ve yoksullar için özel bir yere sahiptiler, şarap ile bağlantılıydılar ve mevcut toplumsal hiyerarşiyi reddedip savaşın zalimlikleri ile dolan toplumu haz dolu hale getirmek istiyorlardı. İlk Hristiyanlar Roma'ya karşı koyabilmek için Dionysos kültünden oldukça fazla yararlanmışlardır. Roma devlet otoritesi Hıristiyanlığı çıkış yolu olarak görmeye bağladığında ise süreç farklılaşmıştır. Devlet otoritesi ile Hıristiyanlık arasında kurulan bağ, dine çeki düzen verebilmek için pagan eğlence anlayışını pasifleştirmiş, esrik danslar yasaklanmış, kadınlar ev içine hapsedilmiştir. Kısacası devlet otoriteye ters olduğunu düşündüğü eğlenceyi ve dansı sınırlayıp kontrol etmiştir. Kilise, dansı dini ayinlerin dışına çıkartarak kendi dışında var olabilmesi için gereken ortamı da hazırlamıştır, ama bu ortam yer yer de olsa kiliseyi tehdit etmiştir. Ayinler daha disiplinli ve düzenli bir hal aldığından insanlar kilise mülkünün ve resmi ibadet zamanlarının dışında yeni bir dans kültürü yarattılar.

Halk kilisenin dışında, kilisenin belirlediği kurallara göre eğlenmekte serbestti ama Geç Orta Çağ'a gelindiğinde süreç farklılaşacaktır. Artan nüfus, kilise otoritesindeki yozlaşma ve skolastik felsefeyi tehdit eden yeni ideolojik birikimler dansı bir kez daha tepki aracı haline getirip gücü hareketlendirecektir. Dansa karşı bu savaş aslında kilisenin Hıristiyanlık öncesi halk geleneğine tepkisidir. Kilise, kitlesel hareketlerden oldukça fazla korkmaktaydı. Çünkü zincirlerinden boşanacak bir karmaşa dev bir servet yoğunluğuna sahip hiyerarşiyi yıkabilirdi. İşte bu yapıyı en fazla tehdit eden kitlesel hareket danstı. Aslında yüzyıllardır din etrafında şekillenen esrik ritüeller dünyevileşiyordu.

Kilisenin şenliklerle arasına mesafe koyması ortak hazzın mutlak bir dünyevileşme yaşamasını sağladı. Her ne kadar dünyevileşme şenliklerin ahlaki içeriğini zedelediyse de onların nihayetinde insan ürünü oldukları anlayışını kabul ettirdi. Artık karnavalı, dansı yaratan Tanrı değil insandır.

XVI. yüzyılda karnavalların ve esrimenin konumu ciddi bir dönüşüm geçirecektir. Yeni ekonomik düzenin yani kapitalizmin bakış açısında karnavallar, hem zaman hem de para israfı anlamına gelmekteydi. Buna göre senenin çeşitli tarihlerine yayılan karnaval Kalvenizm gibi tasarrufu ve düzenli çalışmayı öğütleyen öğretiler için kabul edilebilir değildi. Aynca fiyat dalgalanmaları nedeniyle boşalarak şehirlere akan ciddi bir başıbozuk kitle söz konusuydu. Bu kitlenin içkinin ve dansın merkezde olduğu karnavallarda yaratacağı tehdit açıktı. Devletin merkezileşmesinin de burada oynadığı rolü unutmayalım. Öncesinde karnavalı savunan onu yer yer politik bir araç haline getiren çevreler, başlangıçta kiliseye karşı giriştikleri mücadelede karnavallardan, esrik ritüellerden yararlanmışlardır. Ancak feodaliteyi devre dışı bırakan merkezi devletin ülke içi düzeni sağlayabilmesi için geniş kitleleri kontrol etmesi gerekiyordu ki bunun karnavallardan başlaması şaşırtıcı değildi. Çünkü karnavallar her an politik bir tavra sahip olabilirlerdi. Alaya alma ve altüst etme temaları artık ciddi bir siyasi amaca işaret ediyordu. İlginç noktalardan bir tanesi üst sınıfın yani aristokratların XVII. yüzyıldan itibaren karnavallardan, toplu esrimeden uzaklaşıp, kendi düzenlediği şenliklere katılmalarıdır. Aslında karnavallar Orta Çağ'da şövalyelik ruhu ile birlikte aristokratların alt sınıflarla kaynaşmasını sağlayan bir araçtı. Yeni merkezi devlet ile üst sınıfların kurduğu ilişkide kendine hâkim olabilmek ve görgü kuralları önemlidir. Önceden esrik dansların hüküm sürdüğü ortamlarda görgü kurallarını hiçe sayan soylular, sınıflar arasına set çeken yeni kurallarla çevrelenmiş durumdadır. Bu kurallar silsilesinde alt-sınıflara düşense hem asker hem de işçi olmaktır.

Elbette ki sömürgeleri sürecin dışında bırakamayız. Dünya işgal edilirken, sömürgeleştirilirken, yerel kültürler yok edilirken esrik ritüeller, danslar ve karnavallar tehdittirler. Bu yüzden köleleri, yerel halkları bilinçlendirme, harekete geçirme potansiyeline sahip her türlü gelenek alttan alta tasfiye edilmekteydi. Kabile ayinlerine meydan okuyan Avrupalılar için uygarlaştırmanın yolu dansı ve esrik ritüelleri yok etmekti. Çünkü yapılan işlere odaklanabilmek eğlenceden taviz vermekle mümkündü. Dans, Avrupalılara özellikle tatsız geliyordu ve bu sadece müstehcenliğinden değil temsil ettiği sistemin canlılığından kaynaklanıyordu.

Batı her ne kadar sömürülen ulusların ayinlerini, danslarını yok etmeye çalışsa da karnavallar, müzik ve dans Batı'ya karşı direnmenin anahtarlarından birisi oldu. Blues, hip-hop ve jazz kuşkusuz ki bu sürecin yansımalarıdır. Sömürülen kültürler bu direnişi gerçekleştirirken başarıya ulaşmalarını sağlayan sentezlemedir. Batılıların dini, eğlencesi, dansı ve müziği sömürülenin kültürü ile kaynaşarak yeni yollara açılabilmeyi sağlamıştır. Karnaval artık karadır, Afrikalıya aittir ve ilginç şekilde Avrupa Orta Çağı'nın karnavallarıyla benzerdir. Ritüeller, kitlesel katılımlı gösteriler 1930'lu yıllara gelindiğinde Avrupa'da tekrar ortaya çıkacaktır; ama bu sefer gezegenimiz kamusallaşmış gösterilerle karşı karşıyadır. Faşizmin temsilcileri olan İtalya ve Almanya'da kamu düzenini sağlayıp toplumu harekete geçiren büyük gösteriler düzenlenmekteydi. 1934 Nürnberg Parti Kongresi bu noktada tarihsel

bir öneme sahiptir. Kongre o kadar büyük ve kalabalık olmuştur ki popüler kültürde bile yer edinmiştir. Kolektif katılımın yüksek miktarlara ulaştığı bu kongre, bürokrasinin kamuyu nasıl harekete geçirebildiğini, lider kültünün neler yapabileceğini belirginleştirmiştir. Ancak kongrede dans ve müzik merkezde değildir, aslında karnavalların çeşitliliği karşısında kongreyi farklı kılan tek tipleştirme ve kontroldür.

Kitlesel faşist mitingler birer festival ya da esrik ritüel değillerdi. Bunlar küçük bir liderin birçok insanı eğitmek için tasarladığı gösterilerdi. Kalabalığın rolü gücü izlemek ve alkışlamaktır. Devlet merkezli gösterilerin başlangıcı Fransız Devrimi'nde aranabilir. Devrim geniş yığınların harekete geçirilmesiyle başarıya ulaşmıştı. Ama burjuvazi amacına ulaştıktan sonra geniş yığınlar bir risk algısına dahil edilmiştir. Jakobenler için kitlenin kontrolsüz bir şekilde harekete geçmesi, kral ve aristokrasiye karşı kazanılan savaşta olduğu gibi yeni düzen için de tehdit oluşturabilirdi. Jakobenlere göre burada yapılması gereken kitleyi kontrol edebilecek, resmi ideoloji eksenli bir eğlence türü yaratabilmektir. Nitekim öyle de olacak bugün kutladığımız pek çok törenin temeli Fransızlar tarafından atılırken yeni bir festival biçimi doğacaktır.

Fransız Devrim festivallerinin politik nitelikleri ne olursa olsun marş müziğinin eşlik ettiği bir askeri yürüyüşten ibaretti. Milliyetçilikle desteklenen yeni uluslar için toplumu aynı duygu ve düşüncede bütünleştirecek adımlar lazımdı ki askeri bando eşliğinde geçit töreni yapan birlikler bunun en güzel aracıydı. Gösteriş bu geçit törenlerinde her zaman ön plandaydı, çünkü en yüksek rütbeli subaylar en parlak giyim tarzını benimseyenlerdi. Bir karnaval havasına sahip olan yürüyüşler eskinin karnavallarından farklı olarak toplumsal hiyerarşiyi alaya alan değil onu güçlendirendir. Tabii ki bu gösterilerin ne kadar kolektif yaşama hitap ettikleri ciddi bir sorundur.

1950'li yıllara gelindiğinde fikirsel anlamda yaşanan dönüşüm dansı da etkileyecektir. Sanayi Devrimi sonrasına insanların zihnine bilimin ve teknolojinin mutlu yarınlar yaratacağına dair yaygın bir kanaat yerleşmiştir. Buna göre bir taraftan bilim diğer taraftan ise teknoloji sayesinde insanlar barış ve huzurla bezenmiş bir ortamda yaşayabilecekti. Gelin görün ki hiçte düşünüldüğü gibi olmadı.

Önce Birinci Dünya Savaşı daha sonra ise İkinci Dünya Savaşı bilime ve sanayiye olan güveni kırdı ve insanları gelecek hakkında kaygılandırmaya başladı. Varoluşçuluğun ve Postmodernizmin modernizmi alakadar eden her şeyi eleştirmelerine şaşırmamalıdır. Modern dünyanın kriterlerinde kolektif dansa ve karnavallara yer yoktu; ama 1950'lili yıllara gelindiğinde bu durum değişecek Rock müzik pasifleştirilme çabasına karşı çıkarak kolektif dansı yeniden hayata geçirecektir. Aslında Rock XVI. yüzyıldan beridir toplumu değiştirmeye çalışan değerlere karşı kolektif bir muhalefettir. Rock konserleri öyle bir hal almıştır ki yıllardır biriken hareket etme, tepki gösterme isteği açığa çıkmıştır. Patlamanın özellikle kadınlar arasında yaygın olması ise şaşılacak bir durum değildir. Ataerkil düzenin kodlarında yaşamını sürdüren kadın, İlkçağdan itibaren toplumsal bir kontrol mekanizmasının değişmez koşullarına hapsedilmişti. 1950'lerin 1960'ların kadınları ise bunu kırabilmek için çaba göstermiş, Rock sürecin en uç noktalarından birisi olarak buna katkı sağlamıştır. Aslında esrik ritüeller yeniden canlanmaktadır. Çünkü Rock müziğin yarattığı ortam ile bu ortama gösterilen tepki, açıkça Orta Çağ karnavallarına ve sömürülen ulusların esrik ritüellerine benziyordu. Tepkinin boyutlarını belirleyen ise muhafazakârlık ve din olmuş, hareketi dizginlemek için Rock ile şeytan arasında bağlantı bile kurulmuştur. 1960'lı yılların sonuna gelindiğinde artık kendi piyasasını oluşturan Rock ciddi bir sektöre dönüşmüştür. Din ve muhafazakârlıkla Rock'ı bastıramayacağını anlayan çevreler ise Rock ile kapitalizmi bütünleştiren bir orta yol bulmuşlardır.

Kolektif duygunun 1950 sonrasında hızla yer edinmeye başladığı bir diğer alanı da unutmamalıdır. Gelişen ve çeşitlenen spor müsabakaları tüm Dünya'da kalabalıkları etkileyen, onlara tiyatro ya da sinemadan farklı olarak hareket halinde eğlenme fırsatı sunan yep yeni bir ortam yaratmıştır. Öyle ki bu spor müsabakalarının yarattığı olanaklar tıpkı eskinin karnavallarındaki gibi toplumsal duygu yaratabiliyordu.

Tarih bir disiplin olmanın verdiği gereklilikle sosyal bilimlerin her alanı ile iç içe olmalıdır. Kendi sınırlarının dışına çıkmayan, disiplinlerarası çalışmaları önemsemeyen bir bilimin modern koşullarda gerçekçi bir varoluşa sahip olmasını beklemek mümkün değildir. Tarihe burada düşen görev nesnel bir üslupla disiplinler arası metinler kaleme alıp geçmişin üstündeki örtüyü kısmen de olsa kaldırabilmektir. Sokaklarda Dans tarih ve kültürel antropoloji arasında kurulan ilişkinin zengin örneklerinden birisidir. İnsanoğlunun kendisini algılamasından bugüne uzanan süreçte topluma, siyasete ve kültüre etki eden dans geçmişimizin aydınlanmasında şüphesiz ki bize yardımcı olacaktır.

Kaynakça

Burke, P. (2002). Fransız Tarih Devrimi: Annales Okulu. (M. Küçük, Çev.) Ankara: Dağu-Batı Yay.

Burke, P. (2005). Tarih ve Toplumsal Kuram. (M. Tunçay, Çev.) İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay.

Carr, E. H. (2009). Tarih Nedir. (M. G. Gürtürk, Çev.) İstanbul: İletişim Yay.

Ehrenreich, B. (2009). Sokaklarda Dans. (N. Erdoğan, Çev.) İstanbul: Versus Kitap Yay.

Hobsbawm, E. (1999). Tarih Üzerine. (O. Akınhay, Çev.) Ankara: Bilim ve Sanat Yay.

İggers, G. G. (2007). Yirminci Yüzyılda Tarih Yazımı:Bilimsel Nesnellikten Postmodernizme. (G. Ç. Güven, Çev.) İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay.

Tosh, J. (2005). Tarihin Peşinde. (Ö. Arıkan, Çev.) İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay.